

The article investigates the State of the cultural development of Soviet times and the realities of culture at the beginning of Ukrainian independence. And also analyses the main provisions of the first legislative acts concerning the reform of the Ukrainian culture. Namely: "Declaration on State sovereignty of Ukraine", "Declaration of rights of nationalities of Ukraine "and" fundamentals of legislation on culture".

Conclusions. *So, at the moment of formation of the State independence of objective reality demanded immediate legislative reform in the field of culture. It should be remembered that the history of Ukrainian culture period of late 80's-early 90-ies. was formed under the influence of long-term cultural denationalization as part of Imperial Russia, and in the period of USSR. At the time of adoption of the necessary legislative decisions of the cultural history of Ukraine had no other idea of the formation of the national independent Cathedral States formed an idea of national identity by virtue of the variety of cultures, polyethnic population and language differences between the major regions of the country. What about making the first legal State acts of independent Ukraine, built solely on humanistic and democratic ideas to reform the culture bore or declaratory or is not feasible at that time in nature. Thus, I must say that the only real democratic development of the country and the effective legislation of the possible reform and further development of Ukrainian culture.*

Key words: history of culture, legislation, State independence, Ukrainian culture, development of culture, national revival.

Надійшла до редколегії 18.05.2015 р.

Юлія Анатоліївна Чуприна,
начальник відділу наукових досліджень
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків

УДК 340.15(477)«19»:349.6(094)

РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО САНІТАРНОЇ ОХОРОНИ ВОД У ХХ ст.

Стаття присвячена дослідженню становлення в Україні правового регулювання санітарного контролю за станом вод, процесу створення органів загальної та спеціальної компетенції для його здійснення, а також регламентації режиму, методів і засобів санітарної охорони вод різних категорій.

Ключові слова: правова охорона вод, санітарні правила водокористування, органи санітарного нагляду, державна санітарна інспекція.

Актуальність цієї статті зумовлена необхідністю виявлення життєздатних методів та інструментів правового регулювання санітарної охорони вод у процесі формування системи основних напрямків водного законодавства України у ХХ ст.

Дослідженням цього аспекту історії водного законодавства займалися такі вчені, як Г. О. Аксененко, В. І. Андрейцев, А. П. Гетьман, О. С. Колбасов, Ю. С. Шемшученко, Д. О. Сіваков та ін. Також широко розглядалася проблема санітарної охорони вод у працях І. Л. Монгайта, І. Д. Родзіллера, М. А. Руффель, С. Н. Черкінського. Однак спеціальні історико-правові роботи в діапазоні ХХ ст. відсутні. Цю прогалину ускладнює аналіз сучасного стану справ у сфері санітарної охорони вод. Аналіз історичних етапів розвитку водного законодавства в цій галузі, визначення головних закономірностей і динаміки правового регулювання санітарної охорони вод в конкретно-історичних обставинах дозволить удосконалити режим охорони вод.

Одним із перших актів у системі санітарної охорони вод стала постанова Ради Народних Комісарів (далі – РНК) УСРР «Про санітарні органи республіки» від 1 червня 1923 р. 1]. У підпорядкуванні Народного Комісаріату Охорони Здоров'я (Наркомздоров'я) було створено підрозділи, які контролювали санітарну охорону експлуатаційних вод, охорону вод лікувальних місцевостей, нагляд за впливом промислових підприємств на водні ресурси.

У зв'язку з переходом на трирівневу систему управління було створено санітарно-технічні ради – СТР, завданням яких стала координація органів Наркомздоров'я, Наркомзему, Наркомгоспу, Наркомпраці, НКВС, Укрводгоспу, представників підприємств і фахівців при проведенні санітарно-технічних заходів. Розгляду в СТР підлягали плани міст, захисних зон джерел водопостачання, плани меліоративних заходів, а також проекти гігієнічних і санітарно-технічних норм.

У підпорядкуванні Наркомздоров'я з 1929 р. діяли санітарно-епідеміологічні відділи [2]. До їх завдань входило і керівництво проведенням у республіці санітарного нагляду в галузі охорони вод, що передбачало в проектах будівництва нових підприємств і селищ наявність споруд для очищення відпрацьованих вод і використання речовин, які скидаються у ці води [3]. Для водних шляхів і водойм, що є джерелом водопостачання, передбачалося створення захисних зон [4], які затверджувалися Центральним СТР і Наркомземом.

Так, наприклад, з метою санітарного оздоровлення Донецького басейну та забезпечення розташованих у ньому населених пунктів і промислових підприємств доброякісною питною водою з р. Сіверський Донець як основного джерела водопостачання, РНК УСРР своєю постановою від 23 березня 1929 р. «Про заходи санітарної охорони річки Сіверський Донець у зв'язку з водопостачанням Донецького басейну» наказав, що спуск стічних вод в р. Сіверський Донець і його притоки допускається лише при їх відповідності встановленим Центральним СТР нормам. На всі промислові підприємства покладался обов'язок побудувати очисні споруди для запобігання забруд-

ненню і отруєнню вод р. Сіверський Донець. Нагляд за виконанням приписів покладался на Наркомздоров'я та його місцеві органи.

Для поліпшення умов праці та побуту трудящих в постанові РНК УСРР від 10 січня 1931 р. «Про санітарний мінімум» [5] передбачались мінімальні обов'язкові санітарно-оздоровчі вимоги (санітарний мінімум) для поліпшення водопостачання через забезпечення санітарної охорони та належного стану джерел водопостачання. Керівництво та контроль за впровадженням і підтримкою санітарного мінімуму покладался на Наркомздоров'я, райвиконкоми та місцеві ради.

Наступною стала постанова РНК УСРР від 25 листопада 1932 р. «Про охорону чистоти вод» [6]. Для охорони чистоти вод, які вживаються для питного, господарського та технічного водозабезпечення, а також для впорядкування користування водними ресурсами республіки РНК заборонила скидати предмети і речовини, влаштовувати звалища на берегах водойм, спускати без дозволу санітарного нагляду стічні води промислових підприємств і населених пунктів. У зв'язку з цим на місцеві ради покладался обов'язок встановлювати навколо водойм у населених пунктах особливі місця для господарського та культурно-побутового користування, а також зони санітарної охорони артезіанських вод і джерел центрального питного забезпечення. Установам, на які покладался розгляд проектів будівництва нових селищ і підприємств, заборонялося затверджувати їх, якщо був відсутній проект очищення скидних вод. Крім того, за спуск відхідних вод вводилися відповідні платежі.

Нагляд за виконанням цієї постанови покладался на Наркомздоров'я та органи санітарного нагляду на місцях. Наркомздоров'я повинен був протягом місяця за погодженням з Наркомкомгоспом, Наркомземом і Укрводгоспу видати інструкції на виконання даної постанови.

У 1933 р. в умовах піднесення сільського господарства і промисловості УСРР проводиться інвентаризація водоймищ [7], створюється Управління землеустрою Наркомзему під керівництвом Управління народно-господарського обліку УСРР.

ЦВК та РНК СРСР постановою «Про санітарну охорону водопроводів і джерел водопостачання» [8] привели в систему попередні досягнення і наказали в населених пунктах з водою загального користування або для технічних цілей та обслуговування населення встановити зони санітарної охорони відкритих і підземних джерел водопостачання, що живлять даний водогін. Зона санітарної охорони джерел водопостачання ділилася на три пояси з особливим режимом. Межі кожної зони підлягали точному визначенню на мапі, а кордони першого поясу позначалися знаками на місцевості. У межах зон слід було проводити відповідні санітарно-оздоровчі заходи.

Вищій раді комунального господарства за погодженням з Наркомздоров'я СРСР наказувалося видати Технічну інструкцію щодо порядку спуску підприємствами та установами стічних вод у загальну каналізацію (у 1960-ті рр. вона отримала назву Інструкції з прийому промислових стічних вод у міську

каналізацію). Санітарні правила про порядок спуску стічних вод у відкриті водоймища підлягали виданню Наркомздравом СРСР (Правила охорони поверхневих вод від забруднення стічними водами, затверджені Міністерством охорони здоров'я, Мінводгоспом і Мінрибгоспом СРСР). Порушення Інструкції або Правил тягло за собою накладення штрафу або притягнення винних до кримінальної відповідальності.

На виконання постанови ЦВК і РНК СРСР від 17 травня 1937 р. [8] було прийнято постанову РНК УСРР від 28 липня 1937 р. «Про санітарної охорони водопроводів і джерел водозабезпечення» [9]. З метою посилення санітарної охорони цих водних об'єктів в кожному населеному пункті з водопроводами загального користування або для технічних цілей встановлювалася 3-поясна зона санітарної охорони з особливим режимом джерел водопостачання. З метою упорядкування санітарної охорони вод постанова Ради Міністрів УРСР № 105 «Про санітарну охорону водоймищ, водопроводів і джерел водопостачання в УРСР» [10] заборонила скидати у водоймища сміття, відходи виробництва, без очищення спускати у відкриті водоймища шкідливі речовини і стічні води, забудовувати і розорювати охоронні зони. Відведення місць для будівництва та експлуатації окремих водоймищ, а також ґрунтових і артезіанських вод дозволялося тільки за проектами, що схвалені Держсанінспекцією.

Оцінюючи ступінь реалізації водоохоронних приписів, РМ УРСР у постанові від 6 квітня 1957 р. «Про будівництво очисних споруд на промислових підприємствах, санітарної охорони водоймищ та про заходи по збільшенню рибних запасів» [11] зазначила недостатнє виконання підприємствами рішень Уряду про очищення промислових стічних вод, планів будівництва очисних споруд та незатребуваність асигнувань для цих цілей, що завдавало значних збитків водному і рибному господарству. Місцеві органи влади і Держсанінспекція не забезпечували належний контроль.

З метою усунення недоліків у справі санітарної охорони водних джерел і рибогосподарських водоймищ і поліпшення робіт з відновлення рибних запасів, РМ УРСР цією ж постановою зобов'язала міністерства забезпечити будівництво очисних споруд та в місячний термін затвердити заходи з очищення та знешкодження стічних вод на підвідомчих їм підприємствах з персональною відповідальністю керівників міністерств і відомств, особливо Держсанінспекції та Міністерства охорони здоров'я УРСР. На Академію наук УРСР покладалося стимулювання науково-дослідних інститутів щодо розробки методів ефективного очищення та знешкодження промислових і комунальних вод. При цьому вказувався перелік першочергових очисних споруд.

У постанові № 1293 Ради Міністрів УРСР [12] наголошено на важливості контролю службами Міністерства охорони здоров'я республіки за дотриманням міністерствами, підприємствами та окремими громадянами санітарно-гігієнічних та протиепідемічних правил.

Постанова РМ УРСР від 23 липня 1973 р. [13] оновила законодавство у цій сфері. А в 1988 р. були введені в дію Санітарні правила і норми

охорони поверхневих вод від забруднення (далі – Правила). Особи, винні в порушенні цього документа, підлягали кримінальній та адміністративній відповідальності. Основною метою Правил було попередження та усунення забруднення водних об'єктів, яке могло призвести до розвитку інтоксикації у населення при використанні води для господарсько-питних потреб, поширенню водним шляхом інфекційних і паразитарних захворювань, а також до порушення умов рекреації у зв'язку з появою у воді неприємних запахів, забарвлення, піно- або плівкоутворення.

У Правилах встановлювалися нормативи якості води для водних об'єктів господарсько-питного та культурно-побутового водокористування, вимоги до охорони вод при різних видах господарської діяльності, санітарні вимоги до умов відведення стічних вод у водні об'єкти, санітарні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції (технічного переозброєння) підприємств, будівель і споруд (об'єктів), що впливають на стан поверхневих вод, санітарні вимоги до охорони поверхневих вод при експлуатації об'єктів із зазначенням обов'язків водокористувачів.

У Додатках до Правил вказувалися гігієнічні вимоги до складу і властивостей води, а також санітарні норми гранично допустимого вмісту шкідливих речовин у воді водних об'єктів господарсько-питного та культурно-побутового водокористування (ГДК – гранично допустимі концентрації, ОДР – орієнтовно допустимі рівні). При цьому вказувався клас небезпеки речовини: I клас – надзвичайно небезпечні, II клас – високонебезпечні, III клас – небезпечні, IV клас – помірно небезпечні. В основу класифікації було покладено показники, що характеризують різний ступінь небезпеки для людини хімічних сполук, що забруднюють воду, залежно від токсичності, кумулятивності, здатності викликати віддалені ефекти, що лімітує показник шкідливості; при цьому ступінь забруднення визначала придатність водного об'єкта для різних видів водокористування.

Постанова Ради Міністрів УРСР № 2 від 8 січня 1991 р. «Про зони санітарної охорони відкритих джерел централізованого водопостачання населення м. Києва» головною метою мала забезпечення населення м. Києва якісною питною водою. Для цього затверджувалися межі зон санітарної охорони відкритих джерел централізованого водопостачання населення, а Київському міськвиконкому і облвиконкому приписувалося забезпечити протягом 1991 – 1993 рр. розробку проектної документації та будівництво за рахунок коштів підприємств, установ і організацій каналізаційних споруд баз відпочинку та інших об'єктів, що знаходяться в поясі особливого санітарного режиму, не допускати надалі розміщення тут нових об'єктів.

Синтезом попереднього розвитку законодавства про санітарний захист вод став Закон Верховної Ради України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [14]. Цей Закон закріпив загальну систему суспільних відносин у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, визначив відповідні права і обов'язки державних органів,

підприємств, установ, організацій та громадян, встановив порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні.

В Законі визначалися основні терміни і поняття у цій сфері:

1) санітарне та епідемічне благополуччя населення – стан здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини, при якому показники захворюваності перебувають на усталеному рівні для даної території, умови проживання сприятливі для населення, а параметри факторів середовища життєдіяльності знаходяться в межах, визначених санітарними нормами;

2) середовище життєдіяльності людини – сукупність об'єктів, явищ і факторів навколишнього середовища (природного і штучно створеного), що безпосередньо оточують людину і визначають умови її проживання, харчування, праці, відпочинку, навчання, виховання тощо;

3) фактори середовища життєдіяльності – будь-які біологічні (вірусні, пріонні, бактеріальні, паразитарні, генетично модифіковані організми, продукти біотехнології тощо), хімічні (органічні і неорганічні, природні та синтетичні), фізичні (шум, вібрація, ультразвук, інфразвук, теплове, іонізуюче, неіонізуюче та інші види випромінювання), соціальні (харчування, водопостачання, умови побуту, праці, відпочинку, навчання, виховання тощо) та інші фактори, що впливають або можуть впливати на здоров'я людини чи на здоров'я майбутніх поколінь;

4) шкідливий вплив на здоров'я людини – вплив факторів середовища життєдіяльності, що створює загрозу здоров'ю, життю або працездатності людини чи здоров'ю майбутніх поколінь;

5) безпечні умови для людини – стан середовища життєдіяльності, при якому відсутня небезпека шкідливого впливу його факторів на людину;

6) сприятливі умови життєдіяльності людини – стан середовища життєдіяльності, при якому відсутній будь-який шкідливий вплив його факторів на здоров'я людини і є можливості для забезпечення нормальних і відновлення порушених функцій організму;

7) санітарно-епідемічна ситуація – стан середовища життєдіяльності та обумовлений ним стан здоров'я населення на певній території в конкретно визначений час;

8) санітарно-епідеміологічний норматив (гігієнічний норматив, епідеміологічний показник, протиепідемічний норматив) – встановлене дослідженнями припустиме максимальне або мінімальне значення показника, що характеризує фактор середовища життєдіяльності за медичними критеріями його безпечності для здоров'я людини та здоров'я майбутніх поколінь;

9) державні санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, обов'язкові для виконання нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я, що встановлюють медичні вимоги безпеки щодо середовища життєдіяльності та окремих його факторів, недотримання яких створює загрозу здоров'ю і життю людини та майбутніх

покоління, а також загрозу виникнення і розповсюдження інфекційних хвороб та масових неінфекційних захворювань (отруєнь) серед населення;

10) вимоги безпеки для здоров'я і життя людини – розроблені на основі медичної науки критерії, показники, гранично допустимі межі, санітарно-епідеміологічні нормативи;

11) небезпечний фактор – будь-який хімічний, фізичний, біологічний чинник, речовина, матеріал або продукт, що впливає або за певних умов може негативно впливати на здоров'я людини.

У подальшому цей апарат термінів було доповнено:

1) ризик – можливість виникнення та вірогідні масштаби наслідків від негативного впливу об'єктів санітарних заходів протягом певного періоду часу; аналіз ризику – процес, що складається з трьох взаємозв'язаних компонентів: оцінка ризику, управління ризиком та повідомлення про ризик;

2) санітарні заходи – обов'язкові параметри безпечності кінцевого продукту; методи переробки та виробництва; процедури експертизи; процедури відбору зразків та методів оцінки ризику;

3) технічний регламент – нормативно-правовий акт, затверджений центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики, в якому зазначаються характеристики продукту чи пов'язані з ним процеси і методи виробництва, включаючи відповідні адміністративні положення, виконання яких є обов'язковим.

Далі в Законі вказувалося, що законодавство України про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення (санітарне законодавство) базується на Конституції України і складається з Основ законодавства України про охорону здоров'я, цього Закону, законів України «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз», «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення», інших нормативно-правових актів та санітарних норм.

Розділ II Закону закріплював права та обов'язки щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, включаючи безпечні для здоров'я і життя харчові продукти і питну воду; участь у розробці та громадській експертизі програм забезпечення благополуччя населення; відшкодування шкоди, завданої їх здоров'ю внаслідок порушення санітарного законодавства; достовірну і своєчасну інформацію про стан здоров'я населення, а також можливі фактори ризику та їх ступінь. Як головні встановлювалися обов'язки піклуватися про своє здоров'я, не шкодити здоров'ю інших громадян, брати участь у проведенні санітарних і протиепідемічних заходів.

Розділ III «Державне регулювання і вимоги щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» містив гігієнічну регламентацію і державну реєстрацію небезпечних факторів фізичної, хімічної, біологічної природи, присутніх у середовищі життєдіяльності людини. Державна реєстрація передбачала створення та ведення єдиного Державного

реєстру небезпечних факторів, в якому наводяться назви небезпечних хімічних речовин та біологічних чинників, дані про їх призначення, властивості, методи індикації, біологічну дію, ступінь небезпеки для здоров'я людини, характер поведінки у навколишньому середовищі, виробництво, гігієнічні регламенти застосування тощо.

У Законі обговорювалася Державна санітарно-епідеміологічна експертиза, яка полягала у комплексному вивченні документів (проектів, технологічних регламентів, інвестиційних програм тощо), а також діючих об'єктів та пов'язаних з ними небезпечних факторів на відповідність вимогам санітарних норм. Вказувалися також порядок ліцензування господарської діяльності, пов'язаної з потенційною небезпекою для здоров'я людей.

У Розділі IV прописувалася діяльність і система державної санітарно-епідеміологічної служби України на чолі з Головним лікарем України з повноваженням видавати накази, обов'язкові для виконання усіма юридичними та фізичними особами. Для розгляду і вирішення найважливіших питань утворювалася Колегія державної санітарно-епідеміологічної служби України. Кабміном республіки встановлювався Перелік об'єктів з особливим режимом роботи.

Розділ V закріплював поняття та основні завдання державного санітарно-епідеміологічного нагляду з наділенням Головних державних санітарних лікарів для припинення порушення санітарного законодавства застосовувати обмеження, тимчасову заборону чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій, об'єктів будь-якого призначення. За невиконання посадовими особами державної санітарно-епідеміологічної служби своїх обов'язків вони притягаються до юридичної відповідальності згідно з законом: дисциплінарної, адміністративної з застосуванням фінансових санкцій, цивільно-правової та кримінальної.

У Розділі VII йшлося про міжнародні відносини України щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя; зокрема, якщо міжнародним договором, в якому бере участь Україна, встановлено інші правила, ніж ті, які передбачені санітарним законодавством України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Практику санітарної охорони вод деталізував наказ Міністра охорони здоров'я України № 383 від 23.12.1996 р. «Про затвердження Державних санітарних правил і норм «Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання».

Постанова Кабміну України № 2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» з метою забезпечення охорони водних об'єктів у районах забору води для централізованого водопостачання населення, лікувальних та оздоровчих потреб відповідно до ст. 93 Водного кодексу України затвердила правовий режим зон санітарної охорони (ЗСО) низки водних об'єктів. Межі ЗСО та їх окремих поясів встановлювалися залежно від типу джерела водопостачання (поверхневий, підземний), ступеня його захищеності і ризику мікробного та хімічного

забруднення, особливостей санітарних, гідрогеологічних і гідрологічних умов, а також характеру забруднюючих речовин.

На базі попереднього законодавства [8-9] встановлювався відповідний правовий режим для трьох поясів ЗСО для поверхневих та підземних джерел водопостачання.

Таким чином, розвиток законодавства України про санітарну охорону вод у ХХ ст. відобразило всі масштабні перетворення в нашій країні: проголошення Українською Народною Республікою у 1918 р. нового ставлення до водних та інших природних багатств, закріплення в УРСР пріоритету суспільних форм власності на водні ресурси, на базі яких була створена система державного управління цієї сфери з суворими плановими основами та проблемами адміністративно-командного характеру влади. Після здобуття незалежності Українська держава змогла синтезувати конструктивні напрацювання минулого і закласти основи сучасного законодавства про санітарну охорону вод в умовах глобалізації.

Список літератури:

1. Про санітарні органи республіки : пост. РНК від 01.06.1923 р. // Збірник Указонень та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1923. – № 22-23. – Ст. 31.
2. Устав про Народний Комісаріят Охорони Здоров'я УСРР : пост. ВУЦВК і РНК УСРР від 03.04.1929 р. // Збірник Законів та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1929. – № 11. – Ст. 85.
3. Про санітарну охорону вод : пост. РНК від 29.06.1925 р. // Збірник Указонень та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1925. – Ч. 42. – Ст. 286.
4. Про зміну арт. 5 постанови «Про санітарну охорону вод» : пост. ВУЦВК і РНК УСРР від 30.06.1928 р. // Збірник Указонень та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1928. – № 16. – Ст. 145.
5. Про санітарний мінімум : пост. РНК УСРР від 10.01.1931 р. // Збірник Законів та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1931. – № 1. – Ст. 12.
6. Про охорону чистоти вод : пост. РНК УСРР від 25.11.1932 р. // Збірник Законів та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1932. – № 33. – Ст. 211.
7. Про облік ставків та водосховищ : пост. Економічної наради УСРР від 04.06.1933 р. // Збірник Законів та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1933. – № 37. – Ст. 485.
8. Про санітарну охорону водопроводів і джерел водопостачання : пост. ЦВК № 96 і РНК № 834 від 17.05.1937 р. // Збірник Законів і Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду СРСР. – 1937. – № 35. – Ст. 143.
9. Про санітарну охорону водопроводів та джерел водопостачання : пост. РНК УРСР від 28.07.1937 р. // Збірник Законів та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду УРСР. – 1937. – № 38. – Ст. 142.
10. Про санітарну охорону водоймищ, водопроводів і джерел водопостачання в УРСР : пост. СМ УРСР від 24.01.1947 р. // ЗП УРСР. – 1947. – № 3. – Ст. 6.
11. Про будівництво очисних споруд на промислових підприємствах, санітарну охорону водоймищ та про заходи по збільшенню рибних запасів : пост. РМ УРСР № 331 від 6.04.1957 р. // ЗП УРСР. – 1957. – № 7-8. – Ст. 76.
12. Про заходи по виконанню постанови Ради Міністрів Союзу РСР «Про державний санітарний нагляд в СРСР» : пост. РМ УРСР № 1293 від 20.11.1963 р. // ЗП УРСР. – 1963. – № 11. – Ст. 124.

13. Про зміну та визнання такими, що втратили силу, рішень Уряду Української РСР у зв'язку з постановою Ради Міністрів СРСР від 31.05.1973 р. № 361 «Про державний санітарний нагляд в СРСР» // ЗП УРСР. – 1973. – № 7. – Ст. 57.

14. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України // Відом. Верх. Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.

Чуприна Ю. А. Развитие законодательства Украины о санитарной охране вод в ХХ в.

Статья посвящена исследованию становления в Украине правового регулирования санитарного контроля за состоянием вод, процесса создания органов общей и специальной компетенции для его осуществления, а также регламентации режима, методов и средств санитарной охраны вод различных категорий.

Ключевые слова: правовая охрана вод, санитарные правила водопользования, органы санитарного контроля, санитарная охрана вод, государственная санитарная инспекция.

Chupryna Y. A. Development of Ukrainian legislation on sanitary protection of water resources in the XX century.

***Problem Setting.** The article investigates the formation in Ukraine of legal regulation of the state sanitary control of water, the process of creating of general and special jurisdiction for its implementation, as well as the regulation regime, methods and tools for health protection of waters of different categories. The relevance of this article due to the need to systematize the individual areas of water law, including the protection of water and sanitation of the twentieth century.*

***Analysis of the recent researches and publications.** The article devoted to the study of formation in Ukraine of legal regulation of the state sanitary control of water, the process of creating of general and special jurisdiction for its implementation, as well as the regulation regime, methods and tools for health protection of waters of different categories.*

***Paper objective.** The relevance of this article due to the need to identify viable methods and instruments of legal regulation of sanitary protection of water during the formation of the main areas of water legislation of Ukraine in the twentieth century.*

Terms used in the legal protection of water, sanitary water use rules, the bodies of sanitary supervision, the state sanitary inspection.

***Conclusions.** Research in the field of water legislation, and therefore the individual concerned and its protection issues, many scientists were engaged as ecologists and environmentalists. However, the special historical and legal work in a range twentieth century, no. This gap makes it difficult to analyze the current state of affairs in the field of sanitary protection of water. Detection of historical stages of development of water legislation in this area, identifying the main patterns and dynamics of legal regulation of sanitary protection of water in specific historical circumstances will improve the current regime of water protection. The author analyzes the main laws and regulations in the field of materials of sanitary protection of water and related industries on the basis of the research the author came to the conclusion that the development of the Ukrainian legislation on health protection of water resources in the twentieth century has reflected all the deep transformation in our country: the proclamation of the Ukrainian People's Republic 1918 new attitude to water and other natural resources, as enshrined in the USSR the priority of social forms of ownership of water resources, based on which was built the system of government in this area with strict planning principle and the cost of administrative-command nature of power. After independence, the Ukrainian state was able to synthesize the design achievements of the historical development and lay the foundation of modern laws on sanitary protection of water resources in the context of globalization.*

Key words: legal water protection, purity of water protection, sanitary regulations of water use, treatment facilities, sanitary inspection, state (national) sanitary inspection

Надійшла до редколегії 06.05.2015 р.